

Edustajistoaloite TYY:n sijoitusten divestoinnista

1. JOHDANTO	1
2. NYKYTILA	2
3. VAATEET	2
5. YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	3
6. ALOITTEEN TEKIJÄT	4
7. LÄHTEITÄ JA VIITTEITÄ	4

1. Johdanto

Arvoisa Turun yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto,

Me allekirjoittaneet esitämme, että TYY:n tulisi luopua niistä mahdollisista sijoituksistaan, jotka tukevat fossiilisia polttoaineita tuottavia yhtiöitä.

Julkisen ja yksityisen sektorin toimijoita on eri puolilla maailmaa vaadittu luopumaan sijoituksista fossiilisia polttoaineita tuottaviin yhtiöihin. Muutos on jo käynnissä ja useat julkiset toimijat, kuten suuret kaupungit, yliopistot ja rahastot ovat jo päättäneet valita fossiilitonnan tulevaisuuden. Näihin tahoihin lukeutuvat mm. Tukholman kaupunki, Tukholman yliopisto, Berliinin kaupunki, Glasgow'n yliopisto, Rockefeller Brothers Fund, Maailmanpankki ja noin 800 muuta instituutiota, jotka ovat julkisesti sitoutuneet luopumaan sijoituksista fossiilisiin polttoaineisiin.

Me rohkaisemme TYY:tä seuraamaan heidän jalanjäljissään kohti kestävämpää fossiilitonta tulevaisuutta. Fossiilisten polttoaineiden tuotannon tukeminen sijoitusten kautta ei ole nykytiedon valossa eettistä. Opiskelijaliikkeillä ja yliopistoilla on mahdollisuus toimia yhteiskunnassa moraalisen suunnannäyttäjänä ja näin ollen tieteelliseen näyttöön pohjaten julkisesti luopua sijoituksista fossiilisiin polttoaineisiin. Arvovaltaisena, tulevaisuuteen orientoituneena ja kestävä kehityksen arvoin sitoutuneena instituutiona TYY:n tulisi olla etulinjassa muutoksessa. Myös Suomen ylioppilaskuntien liitto on vedonnut yliopistoja luopumaan sijoituksista fossiilisia polttoaineita tuottaviin yhtiöihin ja näin valitsemaan kestävämmän tulevaisuuden. SYL:n poliittisessa linjapaperissa ohjeistetaan yliopistoja toimimaan seuraavasti:

Yliopistoyhteisön on tunnettava globaali vastuunsa ja edistettävä kestävä ja oikeudenmukaista maailmaa. Yliopistojen tulee sitoutua eettiseen sijoitustoimintaan ja olemaan sijoittamatta

fossiilienergiayhtiöihin, ase- tai tupakkateollisuuteen tai laittomasti miehitetyillä alueilla toimiviin yhtiöihin. [4]

Ilmastonmuutos ei ole pelkästään tulevaisuuden uhka vaan nykypäivän todellisuutta. Globaalit muutokset näkyvät jo monessa muodossa, kuten sään ääri-ilmiöinä, lisääntyvinä tulvina ja kuivuuskausina sekä entistä vahvempina hirmumyrskyinä, joiden vaikutukset ovat jo nähtävissä ihmisten elämässä. Mikäli haluamme pysyä alle kriittisen 2 °C asteen lämpenemistason, joka on määritelty katastrofaalisen ilmastonmuutoksen äärirajaksi, merkittävä määrä nykyisistä tiedossa olevista fossiilisten polttoaineiden varannoista on säilytettävä maaperässämme. Niihin sisältyy suurin osa kaikista hiilivarannoista, puolet maakaasuvarannoista sekä kolmasosa öljyvarannoista.

2. Nykytila

TYY:n sijoituksia hallinnoi Universtas Oy, jonka sijoitustoimintaa ohjeistaa TYY:n alainen taloustoimikunta. Taloustoimikunta on asiantuntijaelin kaikissa taloutta koskevissa päätöksissä. Sijoitustoiminnan yksityiskohtaisemmat käytännöt määrittää edustajisto sijoitustoiminnan ohjeistuksessa. Sijoitusten hoito ei ole taloustoimikunnan vastuulla, ainoastaan tavoitteiden ja periaatteiden määrittäminen.

*TYY ei sijoita yrityksiin, joiden pääasiallinen liikevaihto tulee ase-, seksi- tai tupakkateollisuudesta tai uhkapelialalta. Sijoituksia ei tehdä sellaisiin maihin ja yrityksiin, jotka eivät kunnioita ihmisoikeuksia tai ILO:n vahvistamia työelämän perusoikeuksia tai **joita toimivat ympäristöä vahingoittavalla tavalla**. TYY noudattaa sijoitustoiminnassaan myös YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. [3]*

TYY on sitoutunut noudattamaan YK:n vastuullisen sijoittamisen ohjeita (nk. ESG-tavoitteet). Näiden mukaan sijoitustoiminnassa tulee ottaa huomioon ympäristö, kestävyys ja hyvä hallinto. ESG-tavoitteet eivät vaadi tiukkaa kantaa fossiilisiin polttoaineisiin. ESG-tavoitteet eivät kuitenkaan ole riittäviä nykytiedon valossa. Jos halutaan pysyä toisessa YK:n ohjekirjassa, Pariisin sopimuksessa, sijoitustoiminnan ohjeet tulee olla tiukemmat. Fossiilisia polttoaineita tuottavat yhtiöt vahingoittavat ympäristöä ja näin ollen eivät täytä TYY:n omia sijoitusperiaatteita.

TYY:n sijoituksista suurin osa on suorissa sijoituksissa. Sijoitusstrategian mukaan TYY sijoittaa suoraan vain kotimaisiin yrityksiin, joista yksikään ei kuulu Carbon Underground 200 -listalle, josta vaadimme divestomaan (kts. menetelmät). Loput sijoituksista ovat rahastosijoituksia. Divestointipäätös koski siis jäljelle jäävää osuutta. Se osuus, mikä näistä on fossiilisia polttoaineita tuottavissa Carbon Underground 200 -listan yrityksissä on tuntematon ja vaadimme, että Universtas Oy seuloa sijoituksensa näiltä osin, tai mikäli se ei ole teknisistä syistä järkevää, vaadimme, että Universtas (TYY) siirtää rahastosijoituksensa rahastoihin jotka ovat taanneet olla sijoittamatta fossiilisiin polttoaineisiin.

3. Vaateet

Vaadimme Turun yliopiston ylioppilaskuntaa:

- I. Jäädettämään kaikki uudet sijoitukset Fossil Free indexes:n Carbon Underground 200 -listan (Liite X) fossiilisia polttoaineita tuottaviin yhtiöihin.
- II. Käymään läpi nykyiset sijoitukset Carbon Underground 200 -listan fossiilisia polttoaineita tuottaviin yhtiöihin. (Vastaavasti TYY:n sijoitukset voidaan siirtää rahastoihin, jotka eivät sisällä nyt eikä vastaisuudessa Carbon Underground 200 -listan yrityksiä).
- III. Luopumaan viiden vuoden kuluessa näiden yhtiöiden osakkeiden suorasta omistuksesta, sekä muista sijoitusinstrumenteista, kuten rahastoista jotka sijoittavat varojaan näiden yhtiöiden osakkeisiin tai joukkovelkakirjoihin, ja siirtämään sijoituksensa yhteiskunnan ja ympäristön

kannalta kestävämpiin sijoituskohteisiin, jotka ovat linjassa yliopiston arvojen, tehtävien ja mission kanssa, ja raportoimaan edistymisestään edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa vuosittain vuosikertomuksessaan.

IV. Tekemään divestointipäätöksen julkisesti osana maailmanlaajuista Fossil Free -kampanjaa.

4. Menetelmät

Fossil Free Indexes:n Carbon Underground 200 -listan yritykset listataan vuosineljänneksittäin yritysten fossiilisten saastutuspotentiaalin, toisinsanoen niiden polttoainereserveissä sidoksissa olevan hiilidioksidin määrän mukaan.

Käytämme Fossil Free Indexes:n Carbon Underground 200 -listaa määrittäessämme fossiilisia polttoaineita tuottavat yhtiöt, joista TYY:n tulee divestoida. Tavoitteena on sijoitussalkun hiilijalanjäljen pienentämisen ohella tehdä kannanotto kannattamatonta ja kestäväntöntä polttoainetuotantoa vastaan. Suurin vaikutus globaalisti saadaan kohdistamalla kampanja 200 saastutuspotentiaaliiltaan suurimpaan yhtiöön.

Polttoainereservimääritelmä on myös sijoitusmielessä mielekäs sijoitussalkun saastuttavuuden mittari. Fossiilisia polttoaineita tuottavien yhtiöiden arvo perustuu niiden reservissä oleviin polttoainevarantoihin. Tällöin nämä reservit voidaan jyvittää omistusten suhteessa sijoittajille ja laskea sijoitussalkun saastutuspotentiaali.

Kolmas syy polttoainereservimääritelmän käyttöön on fossiilisia polttoaineita tuottavien yhtiöiden arvoa menettävät resurssit ("stranded assets"). Päästörajotteiden tiukentuessa yhä suurempi osa fossiilisista polttoainereserveistä on jätettävä käyttämättä. Carbon Underground selvityksen mukaan fossiilisia polttoaineita tuottavilla yhtiöillä on reserveissään kuusi kertaa enemmän fossiilisia polttoaineita, kuin mitä voidaan polttaa, mikäli halutaan pysyä alle kahden asteen ilmaston lämpenemisessä yli 80% todennäköisyydellä. Jos tavoitteissa halutaan pysyä, yli neljä viidesosaa fossiilisten polttoaineiden reserveistä on jätettävä käyttämättä. Tämä tarkoittaa, että iso osa osakkeenomistajille jyvitetystä osuudesta fossiilisten polttoaineiden reserveistä ovat niin kutsuttuja arvonsa menettäviä resursseja ("stranded assets").

Rahat Pois Fossiilisista Turku -kampanja ei ota kantaa siihen, mihin TYY jälleensijoittaa, kunhan TYY ei sijoita fossiilisiin polttoaineisiin, kuten yllä on määritelty. Sijoitusten seuranta helpottaa kuitenkin, jos TYY siirtää sijoituksensa rahastoihin, jotka eivät itse sijoita fossiilisiin polttoaineisiin. Vihreät rahastot, jotka eivät sijoita lainkaan fossiilisiin polttoaineisiin ovat jo arkipäivää. Niiden markkinat ovat kasvaneet 900% vuodesta 2013 lähtien. [1] Muunmuassa HYY on siirtänyt yhden sijoitussalkun kilpailutuksen tuloksena 100% osakemarkkinoille sijoittuvaan salkkuun, jonka keskiöstä on poistettu fossiilisten polttoaineiden tuotanto, jalostus ja jakelu sekä fossiilisilla polttoaineilla tapahtuva energiantuotanto. [5]

5. Yksityiskohtaiset perustelut

Fossiilinen energia on sijoitusriski. Sijoitukset, joiden arvo on vahvasti sidottu fossiilisiin polttoaineisiin ovat monenlaisten uhkien kohteena. Ilmastonmuutos vaikuttaa resurssien saatavuuteen negatiivisesti. Jo nyt yritykset joutuvat siirtämään tuotantoaan muun muassa veden saatavuuden vaikeutuessa.

Toinen uhka yritystoiminnalle on tiukentuvat ilmastolainsäädännöt ja päästörajotteet. Kun päästörajotteet tiukentuvat, yhä suurempi osa fossiilisten polttoaineiden reserveistä on jätettävä käyttämättä, jolloin sijoituskohteen arvo laskee. Arvon pudotus voi olla myös nopea. Kyseistä ilmiötä kutsutaan hiilikuplaksi.

Kolmas riski on yhteiskunnallisen ja teknologisen muutoksen aiheuttama. Ilmastonmuutoksen torjunta vaikuttaa yhteiskuntaan sekä lainsäädännön, että kuluttajien preferenssien kautta. Molemmat vaikuttavat negatiivisesti fossiilisten polttoainereservien arvoon. Myös teknologia kehittyy kohti hiilivapaata suuntaa. Vähähiiliseen infrastruktuuriin tarvittavat sijoitukset tulevat kasvamaan räjähdysmäisesti tulevaisuudessa, joka tulee taas osaltaan viemään fossiilisilta polttoaineilta markkinaosuuksia [1].

Rahoituskonsulttiyhtiö Mercer Investment tutki eri sijoitusstrategioiden tuottavuutta eri ilmastokenaarioissa. Tutkimus osoitti, että rationaalinen sijoittaja selviää eri ilmastomuutoskenaarioista todennäköisimmin vetämällä sijoituksensa pois fossiilisista polttoaineista riippumatta ilmastomuutoskenaarion vakavuudesta. Kyseessä on ns. "no regrets" -strategia. [2]

Vaadimme myös, että TYY tekee divestointipäätöksen julkisesti. Divestointipäätös on keino vähentää sijoitussalkun hiilijalanjälkeä, mutta ennen kaikkea se on kannanotto kannattamatonta ja epäeettistä polttoainetuotantoa vastaan. Siitä syystä vaadimme, että divestointipäätös tehdään julkisesti osana Fossil Free -kampanjaa. Kampanja edesauttaa muita instituutiota iratutumaan fossiilisista polttoaineista. Mitä suurempi yhtenäinen joukko kampanjan takana on, sitä vahvemman viestin saamme aikaiseksi puhtaamman tulevaisuuden puolesta. Tällä hetkellä kampanjassa on mukana yli 58 000 yksityishenkilöä ja 852 instituutiota.

6. Aloituksen tekijät

Rahat Pois Fossiilisista Turku:

Vastuuhenkilö:

Valtteri Moilanen (Taloustiede, Turun yliopisto, Rahat Pois Fossiilisista kampanjapäällikkö)
0440340500

vivamoi@utu.fi

Kampanjatiimi:

Anna von Zweybergk (350 Suomi)

Ukri-Pekka Puruskainen (Toimitusketjujen johtaminen, Turun yliopisto)

Mikko Harteela (Toimitusketjujen johtaminen, Turun yliopisto)

Sonja Perkiö (Yleinen kasvatustiede, Turun yliopisto)

Liisa Sydänmetsä (Valtio-oppi, Turun yliopisto)

Kaisa Seppänen (Sosiologia, Turun yliopisto)

Katariina Kuoppala (Matkailun liikejohto, Haaga-Helia)

7. Lähteitä ja viitteitä

[1] Mandatum Life & WWF

[2] <https://www.mercer.com/our-thinking/real-assets-real-environmental-risk.html>

https://www.tyy.fi/sites/tyy.fi/files/tyye_maaliskuun_kokous_2017_esityslistan_liite_3_toimintakertomus.pdf

https://www.tyy.fi/sites/tyy.fi/files/attachment/eslilite1_talousarvio2018.pdf

[3] TYY-konserni tyy.fi

[4] <https://syl.fi/wp-content/uploads/2018/03/Suomen-ylioppilaskuntien-liitto-SYL-ry3n-linjabaperihyv%C3%A4ksyty-2017.pdf> (Suomen ylioppilaskuntien liiton poliittinen linjabaperi)

[5] <https://yhtyma.hyy.fi/ajankohtaista/uutiset/hyy-yhtyma-sitoutuu-vahvasti-ilmastonmuutoksen-torjuntaan-uudessa-varainhoitosopimuksessaan/>